

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ŞƏHƏRSALMA VƏ TİKİNTİYƏ
DAİR NORMATİV SƏNƏDLƏR SİSTEMİ**

AzDTN 2.7-7

**ÇOXFUNKSİYALI BİNALAR VƏ
KOMPLEKSLƏR.
LAYİHƏLƏNDİRMƏ NORMALARI**

RƏSMİ NƏŞR

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
DÖVLƏT ŞƏHƏRSALMA VƏ ARXİTEKTURA KOMİTƏSİ**

BAKİ-2025

AzDTN 2.7-7 “Çoxfunksiyalı binalar və komplekslər. Layihələndirmə normaları”
(Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi-Bakı,
2025-ci il,19 səhifə)

İşləyib: *Azərbaycan İnşaat və Memarlıq Elmi -Tədqiqat İnstitutu - mövzu
rəhbəri: iqt. üzrə f.d. E.S.Nuriyev, baş mütəxəssis N.N.Salamova*

**Təsdiqə hazırlayıb
və təqdim edib:** *Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura
Komitəsinin Texniki normalar, elm və layihəçilərlə iş şöbəsi*

Təsdiq edilib: *Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura
Komitəsinin Kollegiyasının 29.07.2025-ci il tarixli 3-35/3-2-8/2025
nömrəli qərarı ilə*

Qüvvəyə minib: *08.08.2025-ci il tarixdən*

**Hüquqi Aktların
Dövlət Reyestrinin
qeydiyyat nömrəsi:** *15202507295328*

İlk dəfə qəbul edilir

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ŞƏHƏRSALMA VƏ
TİKİNTİYƏ DAİR NORMATİV SƏNƏDLƏRİ SİSTEMİ**

**ÇOXFUNKSIYALI BİNALAR VƏ KOMPLEKSLƏR.
LAYİHƏLƏNDİRMƏ NORMALARI**

1. Tətbiq sahəsi

1.1. Bu Normalar hündürlüyü 75 m-ə qədər olan və ictimai təyinatlı yerləşgələri 55 m-dən yüksək olmayan mərtəbələrdə yerləşən və yeraltı (yer səviyyəsindən aşağıda) hissəsinin dərinliyi 15 m-ə qədər olan çoxfunksiyalı binaların, eləcə də komplekslərin layihələndirilməsinə (o cümlədən yenidən qurulması, əsaslı təmirinə) və tikintisinə şamil edilir.

1.2. Bu Normalar mövsümi və mobil çoxfunksiyalı binaların və qurğuların layihələndirilməsinə şamil edilmir.

2. Normativ istinadlar

Bu Normalarda aşağıdakı normativ sənədlərə istinad edilmişdir:

Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsi;

“Enerji resurslarından səmərəli istifadə və enerji effektivliyi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu;

“Sanitariya-epidemioloji salamatlıq haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu;

“Yanğın təhlükəsizliyi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu;

“Mülki müdafiə haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu;

“Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu;

“Ətraf mühitə və insan sağlamlığına mənfi təsir göstərən vibrasiya və səs-küy çirklənmələri Normaları” (Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 2008-ci il 8 iyul tarixli 796 nömrəli fərmanı ilə təsdiq edilmişdir);

“Elektrik şəbəkəsinə dair Qaydalar” (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il 25 iyun tarixli 315 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir);

“Elektrik qurğularının quraşdırılması Qaydaları” (Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyinin Kollegiyasının 2024-cü il 27 iyun tarixli 3-15/3-1-4/2024 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir);

“Binalar üçün minimum enerji effektivliyi Normaları” (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 26 avqust tarixli 287 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir);

“İnfrastruktur obyektlərinin əlilliyi olan şəxslərin istifadəsi üçün ağlabatan uyğunlaşdırılması Qaydası” (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 5 noyabr tarixli 340 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir);

“Yaşayış məntəqələrinin yaşıllıqla təmin edilməsi Normaları” (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2018-ci il 5 yanvar tarixli 1 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir);

“Ara məsafəsi ilə bağlı müfəssəl Qaydaları” (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2014-cü il 11 mart tarixli 72 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir);

“Tikinti obyektlərinin enerji səmərəliliyinin artırılması və enerji resurslarına qənaət edilməsi üzrə Qaydaları” (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2014-cü il 11 mart tarixli 73 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir);

“Tikinti obyektinin sahəsinin və həcmnin hesablanması Qaydaları” (Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin Kollegiyasının 2012-ci il 04 dekabr tarixli 07 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir);

“Təhsil müəssisələrinin tikintisinə, maddi-texniki təchizatına dair vahid normalar, ümumi sanitariya-gigiyena tələbləri, şagird yerləri ilə təminat Normativləri” (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 03 avqust tarixli 171 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir);

“Yaşayış məntəqələrinin ərazisinin sanitariya qaydalarına, gigiyena və ekoloji normativlərə uyğun olaraq tənzimlənməsi, məişət tullantılarının müvəqqəti saxlanması, müntəzəm daşınması və zərərləşdirilməsi Qaydaları” (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2005-ci il 21 aprel tarixli 74 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir);

“Tibb müəssisələrində sanitariya-epidemioloji tələblərə dair Qaydalar” (Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyinin 2009-cu il 07 aprel tarixli 37 nömrəli Əmri ilə təsdiq edilmişdir);

“Bina və qurğuların layihələndirməsində əlillər üçün zəruri olan həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması üzrə Müvəqqəti Təlimatı” (Azərdövləttikintikomun 2002-ci il 14 mart tarixli 42 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmişdir);

“Məişətdə, nəqliyyatda və ictimai yerlərdə əlillər üçün münasib həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması məqsədilə əlillərin reabilitasiyası üzrə texniki vasitələrdən və memarlıq-planlaşdırma həllərindən istifadə olunması üzrə Metodiki göstərişləri” (Azərdövləttikintikomun 2001-ci il 25 iyul tarixli 92 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmişdir);

AzDTN 2.5-1	İnşaat konstruksiyalarının korroziyadan mühafizəsi. Layihələndirmə normaları
AzDTN 2.6-1*	Dövlət Şəhərsalma Norma və Qaydaları. Şəhər, qəsəbə və kənd yaşayış məskənlərinin planlaşdırılması və tikilib abadlaşdırılması;
AzDTN 2.7-1*	Avtomobil dayanacaqları;
AzDTN 2.7-2	Yaşayış binaları. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.8-2	İstehsalat binaları. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.11-1	Su təchizatı. Xarici şəbəkə və qurğular;
AzDTN 2.11-2	Kanalizasiya təchizatı. Xarici şəbəkə və qurğular;
AzDTN 2.11-3*	Binaların daxili su təchizatı və kanalizasiyası. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.12-1	Qazanxana qurğuları. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.12-2	İsitmə, ventilyasiya, havanın kondisiyalaşdırılması. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.12-4	Binaların istilik mühafizəsi. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.16-1	Beton və dəmir-beton konstruksiyalar. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.22-1	Dam örtükləri. Layihələndirmə normaları;
STN 62-91*	Əlillərin və məhdud hərəkət qabiliyyətli əhali qruplarının ehtiyaclarını nəzərə alaraq yaşayış mühitinin layihələndirilməsi;
STN 49-86	Uşaq məktəbəqədər təhsil müəssisələri. Layihələndirmə normaları;
STN 59-88	Yaşayış və ictimai binaların elektrik avadanlığı. Layihələndirmə normaları;
DÜİST 12.1.004-91	Yanğın təhlükəsizliyi. Ümumi tələblər;

DÜİST 12.1.036-81	Əməyin təhlükəsizliyi standartları sistemi. Səs-küy. Yaşayış və ictimai binalarda yol verilən səs səviyyəsi;
DÜİST 12.1.007-76*	Əməyin təhlükəsizliyi standartları sistemi. Zərərli maddələr. Təhlükəsizliyə dair ümumi tələblər və təsnifatı;
DÜİST 16363-98	Taxta materiallar üçün yanğına qarşı qoruyucu vasitələr. Yanğına qarşı qoruyucu xüsusiyyətlərin təyin olunması üsulları;
DÜİST 28574-90	Tikintidə korroziyadan qorunma. Beton və dəmir-beton konstruksiyalar. Qoruyucu örtüklərin yapışması üsulları;
DÜİST 28575-90	Tikintidə korroziyadan qorunma. Beton və dəmirbeton konstruksiyalar. Qoruyucu örtüklərin buxar keçiricilməsi sınaqları;
DÜİST 30494-2011	Yaşayış və ictimai binalar. Otaqlarda mikroiqlim parametrləri;
DTN 2.02-01-97	Bina və qurğuların yanğın təhlükəsizliyi;
DTN 2.04-03-2005	Səsdən mühafizə;
DTN 2.04-05-95	Təbii və süni işıqlandırma;
DQT 2.04-101-2001	Binaların istilik mühafizəsinin layihələndirilməsi;
TLÜN 24-86	Partlayış və yanğın təhlükəliyinə görə bina və yerləşgələrin kateqoriyalarının müəyyən edilməsi;
TNvəQ 2.04.09-84	Bina və qurğuların yanğın avtomatikası;
TNvəQ 2.08.02-89*	İctimai binalar və qurğular;
TNvəQ 2.08.02-89 normativ sənədinə əlavə metodik vəsait	İctimai binalarda yanğın zamanı insanların təxliyəsinin idarə edilməsi və xəbərdarlıq sistemlərinin layihələndirilməsi;
TNvəQ 2.08.02-89 normativ sənədinə əlavə metodik vəsait	İdman zallarının, idman-sağlamlıq məşğələləri üçün yerləşgələrin və örtülü süni buz meydançalarının layihələndirilməsi;
TNvəQ II-11-77*	Mülki müdafiənin mühafizə qurğuları;
TNvəQ III-10-75	Ərazilərin abadlaşdırılması;
SQ № 2605-82	Yaşayış və ictimai binaların və yaşayış tikinti ərazisinin insolyasiyasının təmin edilməsinin sanitariya norma və qaydaları;
SQ № 4719	Fəhlələr, tələbələr, orta ixtisas və peşə təhsili müəssisələrində təhsilalanlar üçün nəzərdə tutulmuş yataqxanaların təşkilinə, təchiz olunmasına və saxlanılmasına dair sanitariya qaydaları;
SQ № 4948-89	Yaşayış sahələrində yol verilən infrəsəs və aşağı tezlikli səs-küy səviyyələrinin sanitariya normaları.

Qeyd: Mötərizədə göstərilən işarələnmələr aşağıdakı kimi oxunur.

AzDTN – Azərbaycan Dövlət Tikinti Normaları

TNvəQ – Tikinti Norma və Qaydaları;

DQT – Dövlətlərarası Qaydalar Toplusu;

DTN – Dövlətlərarası Tikinti Normaları;

DÜİST – Dövlətlərarası Standart;

SQ – Sanitariya Qaydaları;

TLÜN – Texnoloji Layihələndirmə üzrə Ümumittifaq Normaları;

STN – Sahə Tikinti Normaları.

3. Əsas anlayışlar

Bu Normativ sənəddə aşağıdakı əsas anlayışlardan istifadə edilmişdir:

apartament –mənzil tipli və ya mehmanxana nömrələri kimi layihələndirilən müvəqqəti yaşayış üçün nəzərdə tutulmuş yerləşgələr;

binanın funksional planlaşdırma komponenti –müəyyən bir prosesin (yaşayış, xidmət, asudə vaxt və s.) həyata keçirilməsini təmin edən yerləşgələr qrupu;

çoxfunksiyalı kompleks –bir-biri ilə planlaşdırma üsulu ilə əlaqələndirilən, iki və ya daha çox müxtəlif funksional təyinatlı (həmçinin çoxfunksiyalı) binanı tərkibində birləşdirən kompleks;

çoxfunksiyalı bina –planlaşdırma üsulu bir-biri ilə əlaqələndirilən, iki və ya daha çox müxtəlif funksional planlaşdırma komponentini tərkibində birləşdirən bina;

daxili həyət –binanın (və ya binaların) xarici divarları ilə əhatələnmiş, perimetr üzrə qapalı, isidilməyən, girişi və ya keçidi olan, həmçinin atmosfer yağıntılarından qorunmaq üçün örtüyü ola bilən məkan;

mənzil tipli yataqxana– hər otağı ayrıca yaşayış üçün nəzərdə tutulmuş mənzil tipli yerləşgələri olan yataqxana;

penthaus– çoxmərtəbəli binanın üst mərtəbəsində (və ya bir neçə mərtəbəsində) öz terrası olan ayrıca mənzil.

4. Ümumi müddəalar

4.1. Çoxfunksiyalı binaların sahəsi, tikinti həcmi, tikinti sahəsi, mərtəbə sayı, hündürlüyü və yeraltı hissəsinin dərinliyinin təyin edilməsi “Tikinti obyektinin sahəsinin və həcmnin hesablanması qaydaları”na uyğun aparılmalıdır.

Binanın yeraltı hissəsində olan yerləşgələr kürsülük və ya zirzəmi mərtəbələrinə aid olan tələblərə uyğun layihələndirilməlidir.

4.2. Həcm-planlaşdırma parametrləri (hündürlük və ya dərinlik) bu Normalarda göstərilənlərdən artıq olduğu halda binaların layihələndirilməsi xüsusi texniki şərtlər əsasında aparılmalıdır.

4.3. Çoxfunksiyalı binalar və komplekslərin əlilliyi olan şəxslərə əlçatanlığı, ətraf ərazinin planlaşdırılması və ya yaşaması üçün nəzərdə tutulmuş yerləşgələr və onların avadanlıqları “İnfrastruktur obyektlərinin əlilliyi olan şəxslərin istifadəsi üçün əqləbatan uyğunlaşdırılması Qaydası”nın, “Bina və qurğuların layihələndirməsində əlillər üçün zəruri olan həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması üzrə Müvəqqəti Təlimat”ın, “Məişətdə, nəqliyyatda və ictimai yerlərdə əlillər üçün münasib həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması məqsədilə əlillərin reabilitasiyası üzrə texniki vasitələrdən və memarlıq-planlaşdırma həllərindən istifadə olunması üzrə Metodiki göstərişlər”in və STN 62 tələblərinə uyğun olmalıdır.

4.4. Əlilliyi olan şəxslərin vestibüllərə, liftlərə, ictimai təyinatlı yerləşgələrə və mənzillərə maneəsiz girişi və çıxışı təmin edilməlidir.

4.5. Binanın girişində, dəhlizlərdə, liftə və tullantı borusuna yaxınlaşmaq üçün döşəmələrin səviyyə fərqləri olan yerlərdə panduslar (yaxud təkərli oturmaq təyin olunmuş

əlilliyi olan şəxslərin hərəkəti üçün qaldırıcı qurğular), eləcə də əlilliyi olan şəxslər üçün digər qurğular nəzərdə tutulmalıdır.

4.6. Təkrarlı oturacaq təyin olunmuş əlilliyi olan şəxslərin idarə etdikləri avtomobillərin qarajlarda və dayanacaqlarda yerləşdirilməsi nəzərdə tutulmalıdır.

4.7. Əlilliyi olan şəxslərin ehtiyaclarını nəzərə almaqla memarlıq-planlaşdırma həlləri yaşayış mühitinin yaradılması üçün bütün tələblərə cavab verməlidir.

4.8. Çoxfunksiyalı binalar və komplekslərdə yaşayanların, çalışanların və ziyarətçilərin mühafizəsi üçün müvafiq tədbirlər nəzərdə tutulmalıdır. Belə ki, terrora qarşı mühafizənin təmin edilməsi və digər təhlükəsizlik tədbirlərinin görülməsi məqsədilə binaların birinci mərtəbəsində (vestibül, holl, pilləkən qəfələri) mühafizə işçilərinin yerləşdirilməsi üçün video-müşahidə sistemləri, yanğın, mühafizə və həyəcan siqnallarını ötürən cihazlarla təchiz edilən otaqlar nəzərdə tutulmalıdır.

4.9. Çoxfunksiyalı bina və komplekslərin tərkibinə daxil olan əsas yerləşgə qruplarının funksional yanğın təhlükəliliyi sinfi Əlavə 1-də verilmişdir.

4.10. Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun “Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi tələb olunan fəaliyyət növlərinin Siyahısı”nda müəyyən edilən təsərrüfat və ya digər fəaliyyətin həyata keçirilməsi məqsədilə bu Qanunun tələbləri gözlənilməlidir.

5. Çoxfunksiyalı bina və komplekslərin yerləşdirilməsi üçün ayrılan sahələrə dair tələblər

5.1. Tikinti sahələrinin ölçüləri ictimai binalara dair tələblərə uyğun olaraq müəyyən edilməli və mövcud nəqliyyat və piyada yolları sistemi ilə əlaqələndirilməli, yaxud qonşu sahələr üçün inkişaf perspektivi nəzərə alınmalıdır.

5.2. Bina və komplekslərin inşası üçün ayrılan torpaq sahəsi ərazi planlaşdırılması sənədləri ilə sərhədlərinin, torpaqdan istifadə növünün və şərtlərinin, tikinti miqyasının, eləcə də torpaqdan istifadə ilə bağlı məhdudiyyətlərin müəyyən edildiyi ərazilər (ərazi zonaları), mühitin xarakteristikaları, təyinatı və funksionallığı nəzərə alınmaqla müəyyən edilməlidir.

Sahənin ölçüsü və hüdudları, nəqliyyat axınlarının yönləndirilməsi, piyada yollarının təşkili, ictimai nəqliyyatın hərəkət trayektoriyası və şəhərdaxili yol-nəqliyyat infrastrukturunun bütövlüyünün pozulmaması prinsipi əsasında məhdudlaşdırılmalıdır.

5.3. Yaşayış və ictimai təyinatlı çoxfunksiyalı binalar və komplekslər layihələndirilərkən aşağıdakılar nəzərə alınmalıdır:

- ərazidən, şəhər nəqliyyat-kommunikasiya qovşaqlarından, magistral yolların kənarındakı və magistrallararası ərazilərdən istifadə intensivliyi;
- tarixi və mədəniyyət abidələrinin mühafizəsi, tarixi planlaşdırmanın və tikililərin qorunmasına aid tələblər;
- ətraf mühitin və rekreasiya zonalarının mühafizəsinə aid tələblər;
- sanitariya-gigiyena tələbləri;
- yanğın təhlükəsizliyi tələbləri.

5.4. Binalar arasındakı minimal məsafələr Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinin və “Ara məsafəsi ilə bağlı müfəssəl Qaydalar”ının tələblərinə uyğun olaraq qəbul edilməlidir.

5.5. Yaşayış məntəqələrinin ərazisində çoxfunksiyalı bina və komplekslərin yerləşdirilməsi ərazi planlaşdırılması sənədləri əsasında müəyyən edilir.

5.6. Binalar və piyada yolları ilə rahat şəkildə əlaqələndirilmiş velosiped və kiçik elektrik nəqliyyat vasitələrinin hərəkətini təmin etmək üçün nəzərdə tutulmuş velosiped yolu nəzərdə tutulmalıdır.

5.7. Çoxfunksiyalı binalar və komplekslərin torpaq sahələrinin tərkibində və ya onlardan piyada gedişi məsafəsində AzDTN 2.6-1*-ə uyğun olaraq aşağıdakılar yerləşdirilməlidir:

- sakinlər və işçilər üçün xidmət obyektləri;
- sakinlərin, ziyarətçilərin və işçilərin maşınları üçün parklanma yerləri;
- binalara xidmət edən yük maşınları və avtobuslar üçün parklanma yerləri;
- sakinlər və işçilərin mədəni-asudə vaxtlarını keçirmək üçün obyektlər;
- sakinlər, işçilər və ziyarətçilər üçün istirahət yerləri.

5.8. Çoxfunksiyalı binaların sakinlərinə məxsus minik avtomobilləri, işçilərin və ziyarətçilərin avtomobilləri üçün tələb olunan dayanacaq yerlərinin sayı və parametrlərinin layihə tapşırığına əsasən, eləcə də AzDTN 2.6-1*, AzDTN 2.7-1* nəzərə alınmaqla müəyyən edilməsinə yol verilir.

5.9. Torpaq sahəsinin funksional-planlaşdırma təşkili və tikintisi çoxfunksiyalı binaların funksional-planlaşdırma komponentlərinin və onlara xidməti üçün nəzərdə tutulmuş nəqliyyat və piyada yollarının müstəqil fəaliyyətini təmin etməlidir. Sahənin hüdudlarında yerləşən ümumi şəhər əhəmiyyətli xidmət obyektlərinə əhalinin sərbəst daxil olması təmin edilməlidir.

5.10. Çoxfunksiyalı bina və komplekslərin ərazisinin abadlaşdırılması "İnfrastruktur obyektlərinin əlilliyi olan şəxslərin istifadəsi üçün ağlabatan uyğunlaşdırılması Qaydası"na və TNvəQ III-10-a uyğun olaraq layihələndirilməlidir.

5.11. Çoxfunksiyalı bina və komplekslərin ərazisinin yaşıllıq sahəsi "Yaşayış məntəqələrinin yaşıllıqla təmin edilməsi Normaları"na uyğun müəyyənləşdirilir.

6. Çoxfunksiyalı binalar və komplekslərin həcm-planlaşdırma və konstruktiv həllərinə aid tələblər

6.1. Binalar

6.1.1. Çoxfunksiyalı binalar və komplekslərin funksional-planlaşdırma komponentlərinin tərkibi, sahəsi və qarşılıqlı yerləşdirilməsi layihə tapşırığı ilə müəyyən edilir.

6.1.2. Çoxfunksiyalı binalar və komplekslərə daxil edilə bilən əsas yerləşgə qruplarının siyahısı Əlavə 1-də verilmişdir.

Çoxfunksiyalı bina və komplekslərdə tezalısan və yanan mayelərin saxlanması üçün TLÜN 24-86-ya uyğun olaraq A və B partlayış-yanğın təhlükəli kateqoriyaya aid otaqların planlaşdırılmasına yol verilmir.

6.1.3. Mülki müdafiə qurğularının yerləşdirilməsi sxeminə və layihələndirmə tapşırığına əsasən mülki müdafiə obyektlərinin yaradılması nəzərdə tutulan çoxfunksiyalı binalarda və komplekslərdə, bu məqsədlər üçün TNvəQ II-11-ə uyğun olaraq ikili təyinatlı yerləşgələr nəzərdə tutulmalıdır.

Layihələndirmə, tikinti, əsaslı təmir və istismar prosesində mülki müdafiə ilə bağlı tələblərə əməl olunması "Mülki müdafiə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq təmin edilməlidir.

6.1.4. Çoxfunksiyalı binalar və komplekslərin funksional-planlaşdırma zonalarının komponentləri üfüqi və şaquli kommunikasiyalar (keçidlər, pilləkənlər və.s) vasitəsi ilə birləşdirildikdə, onlar funksional və planlaşdırma cəhətdən ayrılmalı və yanğına qarşı tələblərə əsasən hər biri ayrılıqda təxliyə pilləkən qəfəsi və çıxışlarına, həmçinin holl və vestibüllərə malik olmalıdır.

6.1.5. Bina və qurğularda yer və ya birinci mərtəbə səviyyəsində birbaşa keçən yol və keçidlər TNvəQ 2.08.02-ə uyğun olaraq layihələndirilməlidir.

6.1.6. Mərtəbələrin və otaqların hündürlüyü layihə tapşırığında müəyyən edilir, lakin ictimai otaqlar üçün TNvəQ 2.08.02-ə uyğun, yaşayış otaqları üçün AzDTN 2.7-2-ə uyğun, istehsalat və elmi-istehsalat yerləşmələri üçün isə AzDTN 2.8-2-yə uyğun müəyyən ediləndən az olmamalıdır.

Texniki mərtəbənin hündürlüyü, orada yerləşirilən mühəndislik avadanlığının növündən, mühəndis şəbəkələrindən və onların istismar şərtlərindən asılı olaraq layihə tapşırığında müəyyən edilir, lakin TNvəQ 2.08.02-də göstərilənlərdən az olmamalıdır.

6.1.7. Binanın girişində meydançanın səviyyəsini TNvəQ 2.08.02-ə uyğun qəbul edilməsi tövsiyə olunur.

6.1.8. Çoxfunksiyalı bina və komplekslərin bütün əsas girişlərində TNvəQ 2.08.02 tələblərinə uyğun parametrlı tamburlar nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.9. Dam örtükləri AzDTN 2.22-1-ə uyğun aşağıdakı tələblər nəzərə alınmaqla layihələndirilməlidir:

- hündürlüyü 6 m-dən artıq olmayan bir və iki mərtəbəli binalarda - istənilən növ, o cümlədən təşkil olunmamış suaxıdıcı novların quraşdırılmasına yol verilir, bu halda birinci mərtəbənin girişləri və ikinci mərtəbənin eyvanları üzərində örtüklər mütləq quraşdırılmalı və karnizin çıxıntısı 0,6 metrden kiçik olmamalıdır;

- hündürlüyü 15 m-dən artıq olmayan üç - beş mərtəbəli binalarda - xarici təşkil olunmuş suaxıdıcı novlar və ya zərurət olduğu halda daxili suaxıdıcı novlar nəzərdə tutulmalıdır;

- hündürlüyü 15 m-dən artıq olan altı və ya daha çox mərtəbəli binalarda - daxili suaxıdıcı novlar nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.10. Çoxfunksiyalı binaların istismar olunan damlarında sakinlər, işçilər və ziyarətçilər üçün müxtəlif məqsədli meydançaların yerləşdirilməsi, yaşıllaşdırma sistemli, memarlıq və texniki həllərin təşkili AzDTN 2.7-2, AzDTN 2.22-1-a uyğun olmalıdır. Meydançaların tərkibi layihə tapşırığı əsasında müəyyənləşdirilir.

Damlarda istismar edilən meydançaların hüdudlarında və ya onlardan 8 m-ə qədər üfüqi məsafədə yerləşən, xaricdən havanın daxil olması üçün müəyyənləşdirilmiş havalandırma cihazının (olduğu halda) alt hissəsindən dam səthinə qədər olan məsafə 2 m-dən az olmamalıdır. Havanın kənarlaşdırılması üçün nəzərdə tutulmuş havalandırma qurğusunun alt hissəsindən dam səthinə qədər məsafə isə ən azı 3 m nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.11. Birinci mərtəbədəki vestibüldə təmizlik avadanlıqlarının saxlanması üçün anbar, mühafizə postu, bu Normaların 4.8 bəndinə müvafiq gözətçi üçün yerləşgələr, həmçinin layihə tapşırı əsasında tələb olunursa dispetçer otağı nəzərdə tutulmalıdır.

Vestibülə çıxışı olan mühafizə postunun, dispetçer, gözətçi otaqlarının təbii işıqla (ikinci işığa yol verilir) layihələndirilməsi tövsiyə edilir.

İş yerinin sahəsi 3,5 m²-dən az olmamalıdır. Bundan əlavə, mühafizə postunda yeməyin qızdırılması, qəbulu və həmçinin istirahət üçün sahə nəzərə alınmalıdır.

Qeyd olunan yerləşgələrdə, unitaz və əlüzyuyanla təmin edilmiş sanitar qovşağı nəzərdə tutulmalıdır. Sanitar qovşağına girişin iş otağından layihələndirilməsinə yol verilir.

6.1.12. Yaşayış və ictimai yerləşgələri birgə yerləşdirərkən, AzDTN 2.7-2-də müəyyən edilmiş məhdudiyyətlər nəzərə alınmalıdır.

6.1.13. Şaquli nəqliyyat vasitələri (liftlər və s.), həmçinin ictimai yerləşgələrə xidmət göstərən lift hollarının parametrləri TNvəQ 2.08.02-ə, yaşayış yerləşgələri AzDTN 2.7-2-ə uyğun olaraq layihələndirilməlidir.

6.1.14. Çoxfunksiyalı binalar və komplekslərdə "Təhsil müəssisələrinin tikintisinə, maddi-texniki təchizatına dair vahid normalar, ümumi sanitariya-gigiyena tələbləri, şagird yerləri ilə təminat normativləri"nə uyğun olaraq uşaqların müvəqqəti qalmaları və asudə vaxtları üçün (3-4 saata qədər, yemək və yatmaq istisna olmaqla) otaqların nəzərdə tutulmasına yol verilir. Bu yerləşgələr ikinci mərtəbədən yuxarı olmayaraq, mümkün qədər binanın əsas girişlərinin əks tərəfində yerləşdirilməli və müstəqil təxliyyə çıxışına malik olmalıdır.

6.1.15. İstismar olunan və ümumi sahəsi 300 m²-dən az olan və ya 15 nəfərdən az adamın yerləşməsi üçün nəzərdə tutulmuş damın bir təxliyyə çıxışı olmalıdır.

Ümumi sahəsi 300 m²-dən çox olan və ya 15 nəfərdən çox adam üçün müəyyən edilmiş istismar olunan damdan əlavə təxliyyə çıxışları nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.16. Çoxfunksiyalı bina və komplekslərin layihələndirilməsində istifadə olunan beton və dəmirbeton konstruksiyalara tələblər AzDTN 2.16-1-ə uyğun müəyyən edilir.

6.2. Yaşayış sahələri

6.2.1. Mənzillərin, həmçinin mənzil tipli apartament və yataqxana tipli mənzillərlərin yaşayış sahələri tərkibinə və planlaşdırılma parametrlərinə görə tələblər AzDTN 2.7-2-ə uyğun olaraq qəbul edilməlidir.

6.2.2. Bütün mehmanxana nömrələri, mənzil tipli apartamentlərin və yataqxanaların yaşayış otaqları təbii işıqlandırmaya malik olmalıdır. Təbii işıqlandırmaya olan tələblər DTN 2.04-05-ə uyğun, insolyasiya və gündən mühafizəyə dair tələblər isə SQ № 2605-ə uyğun qəbul edilməlidir. Həmçinin, yataqxanalarda yaşayış otaqlarının sahəsinin ən azı 60%-i insolyasiya olunmalıdır. Mehmanxana nömrələrinin insolyasiya vaxtı tənzimlənmişdir. 180°-270° üfüq sektoruna yönəlmiş nömrələrdə günəşdən mühafizə qurğuları nəzərdə tutulmalıdır.

Mənzil tipli apartamentlərdə mətbəxlər yaşayış otaqlarının sayından asılı olmayaraq işıqlandırma (mərtəbəarası örtük olmadıqda) ikiyaruslu pəncərələrlə və ya divarda (və ya divariçi taxçada) yerləşdirilmiş şəkildə layihələndirilə bilər.

Yaşayış otaqlarının sayından asılı olmayaraq, apartamentlərdə birləşmiş sanitar qovşaqlarının layihələndirilməsinə yol verilir.

6.2.3. Mənzil tipli apartamentlər bir ailənin məskunlaşması hesabı ilə layihələndirilir. Mənzil tipli yataqxanalarda isə - hər otaqda bir ailənin məskunlaşması nəzərdə tutulmalıdır.

6.2.4. Mənzil tipli apartamentlərin tərkibində "Tibb müəssisələrində sanitariya-epidemioloji tələblərə dair Qaydalar" nəzərə alınmaqla bir və ya iki həkim üçün qəbul otaqlarının (sanitariya-epidemioloji xidmət orqanları ilə razılaşdırılmaqla) və bir mütəxəssis massajist otağının ayrılmasına yol verilir.

6.2.5. Mehmanxana nömrələrinin tək yaşayış otağı kimi layihələndirilməsinə yol verilir. Nömrələr ayrıca dəhliz, sanitar qovşağı və qarderob ilə birgə layihələndirilməlidir.

İki və ya daha çox qonşu nömrələrin birləşdirilməsinə, həmçinin nömrələrdə firma və nümayəndəliklərin kabinetlərinin təşkilinə yol verilir.

6.2.6. İki və ya daha çox yaşayış otağı olan yüksək komfortlu mehmanxana nömrələrində (apartamentlər, prezident otaqları, lüks) ən azı iki sanitar qovşağı nəzərə alınmaqla layihələndirilməlidir. Mətbəxin avadanlıqları daxil olmaqla, digər əlavə yerləşmələrin və avadanlıqların tərkibi layihə tapşırığı ilə müəyyən edilir.

Apartmentlərin tərkibində şəxsi xidmətçilər üçün (yaşayış otağı, dolabları olan xidmət otağı, sanitar qovşağı) otaqların nəzərdə tutulmasına yol verilir.

6.2.7. Bütün mehmanxana nömrələrdə üst paltar, dəyişək, yük üçün dəhlizdə və ya yaşayış otağında dolablar yerləşdirilməlidir. Hər sakin üçün minimum hesabla 1 dolab (0,60 x 0,55 m) nəzərdə tutulmalıdır.

Üç və daha çox otağı olan yüksək komfortlu nömrələrdə yataq otaqlarında ən azı 6 m² sahəsi olan qarderoblar nəzərdə tutulmalıdır.

6.2.8. Mehmanxana nömrələrində dəhliz və sanitar qovşaqlarının (döşəmədən tavana qədər) hündürlüyü 2,5 m, yaşayış otaqlarında isə 2,7 m-dən kiçik olmamalıdır. Yaşayış otaqlarının eni 2,4 m-dən, dəhlizlərin eni isə 1,20 m-dən kiçik qəbul edilməməlidir.

6.3. İctimai təyinatlı otaq və sahələr

6.3.1. İctimai binalara, o cümlədən ofislərə tələblər TNvəQ 2.08.02-ə uyğun olaraq, avtomobil dayanacaq yerlərinə isə AzDTN 2.7-1*-ə uyğun qəbul edilməlidir.

İdman və bədən tərbiyəsi otaq və zalları aid tələblər TNvəQ 2.08.02 normativ sənədinə əlavə "İdman zallarının, idman-sağlamlıq məşğələləri üçün yerləşmələrin və örtülü süni buz meydançalarının layihələndirilməsi" metodik vəsaitdə verilmişdir.

Uşaqların məktəbdənkənar təhsil müəssisələrinə aid tələblər TNvəQ 2.08.02, "Təhsil müəssisələrinin tikintisinə, maddi-texniki təchizatına dair vahid normalar, ümumi sanitariya-gigiyena tələbləri, şagird yerləri ilə təminat Normativləri" və STN 49-86 normativ sənədlərində verilmişdir.

6.3.2. Ümumi sahəsi 150 m²-dən çox olan ticarət və ictimai iaşə müəssisələrinə yüklərin daxil edilməsi üçün birinci mərtəbədə və ya yeraltı səviyyədə yerləşən qapalı debarkaderlər nəzərə alınmalıdır. Sahəsi 150 m²-ə qədər olan binanın daxilində yerləşən ictimai təyinatlı yerləşmələrdə göstərilən yükləmə sahələrinin – debarkaderlərin nəzərdə tutulması zəruri deyildir.

6.3.3. Binada yerləşən istirahət otaqlarına və sahələrinə gələnlərin sayı, buradakı sakinlərin, işçilərin və ziyarətçilərin (verilən yerləşgələrin kim üçün layihələndirilməsindən asılı olaraq) hesabi sayının 0,15-ni təşkil edən xüsusi göstərici ilə müəyyən edilir.

6.3.4. Çoxfunksiyalı binalar və komplekslərin tərkibində olan hamam və saunalar TNvəQ 2.08.02 tələblərinə uyğun layihələndirilməlidir. Həmin yerləşgələrin mənzillərin tərkibində layihələndirilməsi AzDTN 2.7-2 tələblərinə uyğun yerinə yetirilməlidir.

Mənzillərin fərdi hamam və saunalarını qonşu mənzillərin və mənzil tipli apartamentlərin yaşayış otaqlarına bitişik, onların üstündə və altında yerləşdirilməsinə yol verilmir.

İctimai hamam və saunaların yaşayış mənzillərinin, mənzil tipli apartamentlərin, mehmanxana nömrələrinin üstündə və altında yerləşdirilməsinə yol verilmir.

7. Yanğın təhlükəsizliyi

7.1. Binaların və tikinti konstruksiyalarının yanğına davamlılığına və yanğın təhlükəsizliyinə, yanğının yayılmasının qarşısının alınması, təxliyənin təmin edilməsi, binaların mühəndis sistemlərinə və avadanlıqlarına yanğın təhlükəsizliyi tələbləri, həmçinin yanğınsöndürmə və xilasetmə işlərinə aid tələblər DTN 2.02-01, AzDTN 2.6-1*, AzDTN 2.7-2, AzDTN 2.11-1, AzDTN 2.12-2, AzDTN 2.11-3*, TNvəQ 2.08.02 (və həmin normativ sənədə əlavə "İctimai binalarda yanğın zamanı insanların təxliyəsinin idarə edilməsi və xəbərdarlıq sistemlərinin layihələndirilməsi" metodik vəsait), TNvəQ 2.04.09, DÜİST 12.1.004-ə uyğun olaraq qəbul edilməlidir.

7.2. Yanğın avtonərdivan və avtoqaldırııcıların binaya yalnız bir tərəfdən yaxınlaşmasına aşağıdakı hallarda yol verilir:

- bu Normaların 7.7 bəndinə uyğun olaraq binanın yanğından mühafizə sistemlərinin bütün kompleksi ilə təchiz edilməsi;
- yanğın texnikası ilə iki tərəfdən yanaşılan (mənzillər, ofislər və s.) yerləşgələr olduqda;
- mərtəbələr üzrə lociyaları (balkonları) birləşdirən xarici pilləkənlərin və ya koridor sistemli planlaşdırmada 3-cü tip pilləkənlərin qurulması.

7.3. Funksional yanğın təhlükəsinə görə digər sinfli çoxfunksiyalı binanın F1 funksional yanğın təhlükəli sinfli yerləşgələri olan hissəsi ayrıca yanğın bölməsi kimi layihələndirilməlidir.

Çoxfunksiyalı binanın sahəsi 4000 m² və ya daha çox olan hissəsi digər sahələrdən oda davamlılıq həddi REI 180 olan yanğın əleyhinə divar və mərtəbələrarası örtüklə ayrıldıqda bu hissənin müstəqil bölmə kimi ayrılmasına yol verilir.

7.4. Eyni sinfli funksional yanğın təhlükəli yanğın bölmələri arasında (həmçinin atriumu olan yanğın bölmələri) əlaqə aşağıdakılarla həyata keçirilir:

- üfüqi olaraq - qüvvədə olan yanğına qarşı normalara uyğun odadavamlılıq həddinə malik yanğına qarşı qapılarla (yanğına qarşı arakəsmələr, darvazalar, yanğına qarşı pərdələr və ya su pərdəsi) mühafizə olunan oyuqlar vasitəsi ilə;
- şaquli olaraq - tüstülənməyən pilləkən qəfəsləri və qapılarının odadavamlılıq həddi 1 saatdan az olmayan, yanğın zamanı hava basqısı olan lift şaxtaları vasitəsi ilə.

7.5. Binanın funksional yanğın təhlükəli eyni sinfli hissəsində yanğın əleyhinə divarların əvəzinə memarlıq-planlaşdırma və funksional məsələlərin həlli üçün aşağıdakılara yol verilir:

- bir-birindən 0.5 metr məsafədə yerləşən, işləmə müddəti 1 saatdan az olmayan vaxtda 1 metr su pərdəsinə suvarma intensivliyini 1l/san təmin edən iki xətt drençer su pərdəsinin quraşdırılması;

-eni 8 metrdən az olmayan və hüdudlarında yanar maddə və materiallar yerləşdirilməyən yanğına qarşı zonaların qurulması.

7.6. Binaların yanğından mühafizə sistemində aşağıdakılar daxildir:

a) DTN 2.02-01-ə uyğun olaraq tüstüdən mühafizə sistemi;

b) TNvəQ 2.04.09-a uyğun olaraq yanğın əleyhinə daxili su xətti və avtomatik yanğınsöndürmə;

c) yanğınsöndürmə bölmələri üçün liftlər - yanğın liftləri (mərtəbə sayı 6-dan çox olmayan və yanğından mühafizə sistemi kompleksi ilə təchiz olunmuş binalarda yanğınsöndürmə bölmələrinin daşınması üçün liftlərin nəzərdə tutulmamasına yol verilir);

ç) TNvəQ 2.04.09-a uyğun avtomatik yanğın siqnalizasiyası (avtomatik yanğınsöndürmə sistemi mövcud olduqda avtomatik yanğın siqnalizasiyasının qurulması tələb olunmur);

d) "Yanğın təhlükəsizliyi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə və TNvəQ 2.04.09-a uyğun olaraq yanğının xəbər verilməsi və insanların təxliyəsinin idarə edilməsi;

e) insanların fərdi və kollektiv mühafizəsi və xilasetmə vasitələri;

ə) TNvəQ 2.08.02 (normativ sənədinə əlavə metodik vəsait) və DTN 2.02-01-nə uyğun olaraq insanların vaxtında təxliyəsinə və yanğının təhlükəli amillərindən onların mühafizəsini təmin edən həcm-planlaşdırma və texniki həllər;

f) konstruksiya və bəzək-tamamlama materiallarının yanğına və oda davamlılığının qaydalara uyğunluğu;

g) DTN 2.02-01-ə uyğun olaraq alovun və tüstünün yayılmasını məhdudlaşdıran qurğular (yanğın əleyhinə maneələr, yanğın bölmələri və s.).

7.7. Yanğından mühafizə sistemlərinin idarə edilməsi TNvəQ 2.04.09-a uyğun olaraq mərkəzi idarəetmə pultundan həyata keçirilməlidir.

7.8. Uzunluğu 100 m-dən çox olan (arası bölünməyən) tunellərin və onlardan binalara və yerləşmələrə giriş və çıxışların qurulmasında aşağıdakılar nəzərə alınmalıdır:

- tunelin hər 100 m uzunluğuna bir yanğın hidrantının və bir yanğın kranının quraşdırılması;

- bu Normaların 4.8-ci bəndi nəzərə alınmaqla video nəzarətinin qurulması;

- havalandırma sistemi ilə birgə işləyən tüstüsovurma sisteminin quraşdırılması;

- tunellərə birləşən obyektlərlə əlaqə, odadavamlılıq həddi 0.6 saatdan az olmayan yanğına qarşı bayıra qapıları olan tambur vasitəsi ilə yerinə yetirilməlidir.

7.9. Binaların avtomatik yanğınsöndürmə qurğuları və avtomatik yanğın siqnalizasiya sistemi ilə mühafizəsi TNvəQ 2.04.09-un müvafiq tələbləri nəzərə alınmaqla təmin edilməlidir.

7.10. Bu Normalara uyğun olaraq yanğından mühafizə sistemi ilə təchiz olunan binaların daxilində və ya yanğına qarşı bölmə kimi ayrılan daxili hissəsində atriumların layihələndirilməsinə yol verilir. Atrium və binanın bütün yerləşmələrində (yanğın bölmələri)

avtomatik yanğınsöndürmə, tüstü-yanğın siqnalizasiyası və tüstüsovurma sistemləri quraşdırılmalıdır.

Atriumun hündürlüyünün 17 metrdən çox olduğu halda sprinkler çiləyiciləri, atrium örtüyündə deyil, atriumun daxili məkanına çıxan konstruksiyaların (balkon, örtük və sair) altında quraşdırılmalıdır.

Yanğına qarşı divar drençer su pərdəsi ilə əvəz olunacağı halda, atriumu olan yanğın bölməsindən həmin drençer vasitəsi ilə ayrılan yanğın bölməsi yanğından mühafizə sistemi ilə təchiz olunmalıdır.

7.11. Atriuma (pasaja) çıxan bütün otaqların üfüqi keçidlə (qalereya) ən azı iki təxliyə yolu olmalıdır. Əgər otaq yatmaq üçün nəzərdə tutulubsa, onda həmin yerləşgənin qapısından, pilləkən qəfəsinə aparan mühafizə olunan təxliyə çıxışına kimi yolun uzunluğu 30 metrdən artıq olmamalıdır. Əgər yerləşgə yatmaq üçün istifadə edilmirsə, belə keçidin uzunluğu 60 m-dən çox olmamalıdır.

7.12. Binanın yeraltı hissəsinin otaq və dəhlizlərin atriumla əlaqəsi ancaq yanğın zamanı hava basqısı olan tambur-şlüz vasitəsi ilə yerinə yetirilməlidir.

7.13. Atriuma çıxışı olmayan otaqların atriumdan keçidi təxliyə yolu hesab edilmir.

7.14. Atriumun örtük konstruksiyaları yanmayan materiallardan hazırlanmalıdır. Atriumların qoruyucu konstruksiyalarında (örtüklərində) boşluqlar silikat şüşə ilə şüşələnməlidir.

7.15. Atriumların daxili səthlərinin üzlənməsi, yanmayan materiallardan yerinə yetirilməlidir.

7.16. Atriuma bitişik olan yerləşgələrin və dəhlizlərin qoruyucu konstruksiyalarının odadavamlılıq həddi 45 dəqiqədən, atriuma çıxan qapıların isə 30 dəqiqədən az olmamalıdır. Drençer su pərdəsi ilə mühafizə olunan, odadavamlılıq həddi 15 dəqiqədən az olmayan şüşəli arakəsmə və qapıların tətbiq olunmasına yol verilir.

7.17. Atriumlarda tüstü qapaqlarının açılması, tüstü-yanğın siqnalizasiya cihazlarının siqnallarından, məsafədən (pilləkən qəfəsində quraşdırılan düymə vasitəsi ilə) və əl ilə yerinə yetirilməlidir. Atriumun örtüyündəki qapaqların açılmasına atmosfer yağıntıları maneə törətməməlidir.

7.18. Yanğından mühafizə sisteminin idarəedilməsi, yanğının yaranma yerindən asılı olaraq - atriumda, qalereyalarda, atriuma (pasaja) çıxışı olan yerləşgələrdə onun (avtomatik və yanğınsöndürmənin mühafizə sisteminin mərkəzi idarəetmə məntəqəsindən) işə salınmasının müxtəlif variantlarını təmin etməlidir:

7.19. Saunaların yerləşgələri TNvəQ 2.04.09, DTN 2.02-01-in tələblərinə uyğun layihələndirilməlidir.

7.20. Hündürlüyü 30 m-dən çox olmayan binalarda zalların və atriumların üst örtüklərinin qurulmasında o cümlədən, şəffaf örtük daxil olmaqla, yanğın əleyhinə emal edilmiş taxta konstruksiyaların istifadəsinə yol verilir. Emalın odadavamlılıq keyfiyyəti DÜİST 16363-ə uyğun olaraq sınaqdan keçirildikdə qorunan ağacın çəki itkisinin 13% -dən çox olmamasını təmin etməlidir.

Yanar materiallardan dam konstruksiyası şəffaf örtüyün kənarından 4 m-dən az olmayan məsafədə layihələndirilməlidir.

7.21.Yuxarıdan təbii işıqlandırma fənərləri (dam örtüyünün pəncərələri) tüstüsovurma sistemində istifadə edilərsə, yanğın zamanı açılmaları üçün onlar avtomatik, məsafədən və əl idarəetmə ötürücüləri ilə təchiz edilməlidir. Silikat şüşə istifadə edildikdə, aşağıdan qoruyucu tor nəzərdə tutulmalıdır.

Yuxarıdan təbii işıqlandırma fənərləri (dam örtüyünün pəncərələri) üçün yanma zamanı ərintilər əmələ gətirməyən, təbii əsaslı şəffaf materiallardan istifadə edilməsinə yol verilir.

7.22. Kondisiyaləşdırma sistemi ilə təchiz edilmiş otaqların pəncərələrinin şəffaf örtüklü daxili həyətlərə (atriumlara) istiqamətləndirilməsinə yol verilir. Bu halda, həmin pəncərələrin odadavamlılıq həddi 0,5 saatdan az olmamalıdır və ya onların üstündə yerləşən yerləşgələr tərəfdən avtomatik yanğınsöndürmə sistemi ilə mühafizə edilməlidir.

Yanğın texnikasının iki tərəfdən yanaşması mümkün olan yerləşgələrdə (üstüörtülü daxili həyətlə və küçəyə) və yanğınsöndürənlərin avtonərdivanlarla və avtoqaldırıclarla küçə tərəfdən girişi olduğu halda, avtomatik yanğınsöndürmə sisteminin nəzərdə tutulmamasına yol verilir.

Tüstünün təbii yolla kənarlaşdırılması üçün həyətin örtüyündə tüstüçəkən dəliklər nəzərdə tutulmalıdır.

7.23. Yeraltı və yerüstü mərtəbələrin texnoloji (funksional) əlaqəsini təmin edən pilləkən qəfələri və lift şaxtalarının, təxliyə yolları kimi nəzərə almadan 3-cü yerüstü mərtəbədən yuxarı olmamaqla layihələndirilməsinə yol verilir. Yeraltı mərtəbələrinin sayı 2 və ya daha artıq olduğu halda həmin pilləkən qəfələri 2-ci və ya 3-cü tip tüstülənməyən, lift şaxtaları isə hava basqılı olmalıdır. Belə olduğu halda birbaşa xaricə, ən azı xaricə iki çıxışı olan vestibülə və ya xaricə çıxışa tərəf aparan dəhlizə (tüstüsovurmasız 12 metrədən artıq olmayan və ya tüstüsovurması olan 24 metrədən artıq olmayan) çıxışı olan həmin pilləkən qəfələri təxliyə pilləkəni hesab olunur.

Həmin pilləkən və liftlərdən yerüstü mərtəbələrin təxliyəsi və xidməti üçün lift və pilləkənlərə keçid hava basqısı olan tambur vasitəsi ilə yerinə yetirilməlidir

7.24. Qəbul-nəzarət və yanğının idarəetmə cihazları üçün elektrik enerji xətləri, həmçinin yanğınsöndürmə, tüstükənarlaşdırma və ya xəbərdarlıq avtomat qurğularının birləşdirici xətləri müstəqil naqıl və kabellərlə yerinə yetirilməlidir. Yanğın əleyhinə qurğuların elektrik şəbəkələrinin çəkilməsi üçün kanalətrafı qoruyucuların odadavamlılıq həddi DTN 2.02-01 və TNvəQ 2.04.09-a uyğun olaraq qəbul edilir.

7.25.Binaların fəsadlarının təmiri və təmizlənməsi üçün onlar qaldırıcı qurğularla təchiz edilərsə, həmin qurğular yanğın bölmələrinin istifadəsi və insanların xilas edilməsi imkanına hesablanmalıdır.

7.26. Yanğın əleyhinə su təchizatı və tüstü əleyhinə mühafizə AzDTN 2.12-2, DTN 2.02-01, TNvəQ 2.04.09, AzDTN 2.11-3* tələbləri nəzərə alınmaqla yerinə yetirilməlidir.

7.27. Yanğın siqnalizasiyası və xəbərdaredici sistemləri TNvəQ 2.04.09-un tələblərinə uyğun nəzərdə tutulmalıdır.

Çoxfunksiyalı binalar avtomatik yanğın siqnalı məlumatlarını yanğınsöndürmə hissəsinə çatdırmaq üçün məlumatötürmə kanalı ilə təchiz edilməlidir.

7.28. Binaların daxilində və ya ona bitişik tikilən avtomobil dayanacaqları TNvəQ 2.08.02, AzDTN 2.7-1*, TNvəQ 2.04.09, DTN 2.02-01-in göstəriş və tələblərinə uyğun yerinə yetirilməlidir.

8. Sanitariya-epidemioloji tələblər

8.1. Yaşayış yerləşmələri üçün sanitariya-epidemioloji tələblər AzDTN 2.7-2, SQ № 4948-ə; ictimai yerləşmələr üçün TNvəQ 2.08.02-ə, həmçinin yataqxana yerləşmələri üçün SQ № 4719-a, ticarət müəssisələri və iaşə obyektləri üçün "Sanitariya-epidemioloji salamatlıq haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanuna uyğun qəbul edilməlidir.

8.2. Çoxfunksiyalı binalar və komplekslərin layihələndirilməsi zamanı yaşayış və ictimai yerləşmələrin və ətraf ərazilərin xarici səs-küy mənbələrindən mühafizəsi təmin edilməlidir. Səs-küyün azaldılmasının tələb olunan göstəriciləri, səs-küydən mühafizə tədbirlərinin və vasitələrinin seçimi, xarici səs-küy mənbələrinin xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla müəyyən edilir. Yaşayış və ictimai yerləşmələrdə yol verilən səs-küyün səviyyəsi "Ətraf mühitə və insan sağlamlığına mənfi təsir göstərən vibrasiya və səs-küy çirklənmələri normaları", DTN 2.04-03, DÜİST 12.1.036, və SQ № 4948-ə uyğun qəbul edilməlidir.

8.3. Səs-küy və vibrasiya mənbəyi olan avadanlıqların yerləşdiyi texniki yerləşmələr (havalandırma kameraları, liftlərin texniki bölməsi və şaxtalar, nasosxanalar, soyuducu qurğuların maşın bölməsi, istilik məntəqələri və s.) yaşayış və həmçinin, ictimai yerləşmələrə, (təməşə və məşq zallarına, səhnələrə, qiraət zallarına, palatalara, həkim kabinetlərinə, uşaq müəssisələrində uşaqların qaldığı otaqlara, tədris otaqlarına, insanların daimi olduqları inzibati yerləşmələrə) bitişik, onların üstündə və altında, yerləşdirilməməlidir.

Səs-küyün və vibrasiyanın normativ parametrlərini təmin etmək şərti ilə texniki yerləşmələrin yaşayış və ictimai yerləşmələrə bitişik, onların üstündə və altında yerləşdirilməsinə yol verilir.

8.4. Zəhərli, partlayış təhlükəli və yanan qazlar toplanan çirklənmə zonalarının yaranmasının qarşısının alınması və məhdudlaşdırılması üçün aerasiya şəraitini nəzərə alan və atmosfer havasının keyfiyyətinə dair sanitariya norma və qaydalarını təmin edən bina və ərazilərin planlaşdırılma həlləri hazırlanmalıdır.

8.5. Binalar yerləşən ərazinin sanitariya qaydalarına, gigiyena və ekoloji normativlərə uyğun olaraq təmizlənməsi, məişət tullantılarının müvəqqəti saxlanması, müntəzəm daşınması və zərərsizləşdirilməsi "Yaşayış məntəqələrinin ərazisinin sanitariya qaydalarına, gigiyena və ekoloji normativlərə uyğun olaraq tənzimlənməsi, məişət tullantılarının müvəqqəti saxlanması, müntəzəm daşınması və zərərləşdirilməsi Qaydaları"na uyğun yerinə yetirilməlidir.

9. Uzunömürlülük və təmirəyararlılıq

9.1. İstismar müddəti binanın müəyyən edilmiş istismar müddətindən az olan elementlər, detallar, avadanlıqlar layihədə müəyyən edilmiş təmirlərarası müddətlərə və layihə tapşırığının tələblərinə uyğun olaraq dəyişilə bilən olmalıdır.

9.2. AzDTN 2.5-1, DÜİST 28574, DÜİST 28575-ə uyğun olaraq binaların konstruksiyaları, detalları və avadanlıqları nəmin, aşağı temperaturun, aqressiv mühitin,

bioloji və digər mənfi amillərin təsirlərinə davamlı materiallardan hazırlanmalı və ya onların təsirindən qorunmalıdır.

9.3. Konstruksiyaları hesablayarkən hər hansı konstruksiya elementinin sıradan çıxmasına və ya zəifləməsinə gətirib çıxara bilən və tədricən artan dağılmaya səbəb olan, partlayış, toqquşma, yanğınlı əlaqədar yaranan qəza halları nəzərə alınmalıdır.

10. Mühəndis avadanlıqları

10.1. Binalar AzDTN 2.11-3*, AzDTN 2.11-2, AzDTN 2.11-1, DTN 2.02-01-ə uyğun olaraq məişət (təsərrüfat)-içməli, yanğın əleyhinə və isti su təchizatı ilə, kanalizasiya və sukenarlaşdırıcı novlarla təmin edilməlidir.

10.2. Daxili sukenarlaşdırıcı novlarla təchiz edilmiş çoxfunksiyalı binaların damlarından yağıntı sularının xaric edilməsi, texniki şərtlərə uyğun olaraq, mümkün olduqda isə qapalı məhəllədaxili yağış kanalizasiya sistemində (belə sistem olduğu halda) qoşulmaqla həyata keçirilməlidir.

10.3. Binalarda isitmə, havalandırma və lazım olduqda müvafiq temperaturu, rütubəti, havanın təmizlənməsi və dezinfeksiyasını təmin edən kondisiyalaşdırma sistemləri nəzərdə tutulmalıdır.

İsitmə, havalandırma, tüstü əleyhinə mühafizə, havanın kondisiyalaşdırılması AzDTN 2.12-2, DÜİST 30494, DTN 2.02-01-ə uyğun olaraq layihələndirilməlidir.

10.4. Yaşayış və ictimai yerləşmələri “ayrıca isitmə məntəqəsi”ndən verilən istilik ilə təmin edildikdə, sistemlərin hər biri paylayıcı və toplayıcı kollektorlarına müstəqil boru kəmərləri vasitəsilə birləşdirilməli və zəruri hallarda hər qrupun istehlakçıları üçün istilik sayğacları quraşdırılmalıdır.

10.5. Havalandırma və havanın kondisiyalaşdırılma sistemləri istifadəçinin yerləşdiyi yerləşmədən müstəqil idarəetmə imkanı ilə layihələndirilməlidir.

10.6. Mərkəzi kondisiyalaşdırma sistemi qurularkən təhlükəsiz soyuducu mayelərdən istifadə edilməlidir, yerli (lokal) sistem olduğu halda freon və ya uyğun maddələrin istifadə edilməsinə yol verilir. Pəncərə tipli kondisionerlərin quraşdırılmasına yol verilmir.

10.7. İctimai binaların havalandırma kanallarının yaşayış yerləşmələrinin daxilindən çəkilməsinə yol verilmir. Onlar pilləkən qəfəslərində və ya mənzildən xaric dəhlizlərdə yerləşdirilə bilər.

Havasında DÜİST 12.1.007 üzrə 1-2-ci sinif təhlükəli zərərli maddələr ola bilən havalandırma sistemlərinin hava kanallarının təzyiqli hissələri binanın daxilindən çəkilməməlidir.

10.8. Binalarda elektrik avadanlıqları, elektrik işıqlandırılması, telefonlaşdırılma, mühəndis avadanlıqlarının dispetçer və avtomatlaşdırma sistemləri, televiziya və radio yayımlarının qəbul şəbəkəsi, kabel televiziya və internet nəzərdə tutulmalıdır. Bina və komplekslərinin enerji sisteminin layihələndirilməsində və qurulmasında STN 59 normativ sənədindən istifadə olunmalıdır.

10.9. Çoxfunksiyalı binaların elektrik təchizatının etibarlılıq kateqoriyaları “Elektrik qurğularının quraşdırılması Qaydaları”na, elektrik şəbəkələrinə qoşulma isə “Elektrik şəbəkəsinə dair Qaydalar”a uyğun olaraq qəbul edilir.

10.10. Yanğından mühafizə sistemlərinin elektrik təchizatı hər bir yanğın bölməsinin paylayıcı qurğularına çatdırılmaqla, fərqlənmə nişanlanması olan əsas paylama lövhəsinin ayrı-ayrı panellərindən iki müstəqil istiqamətdə aparılmalıdır.

10.11. Daxildə və bitişik tikilmiş transformator yarımstansiyalarının, birbaşa bayıra çıxışı olan birinci, kürsülük və ya birinci yeraltı mərtəbələrdə qurulmasına yol verilir.

Bu halda yalnız quru transformatorlar tətbiq olunur.

Yaşayış və ictimai yerləşmələr transformator yarımstansiyalarının üstündə, altında və ya onlara bitişik yerləşdirilməməlidir.

10.12. Mühəndis avadanlığının avtomatlaşdırma və dispetçerləşdirmə sisteminin bütün bina üçün vahid yerinə yetirilməsi tövsiyə edilir. Bu sistemin idarəedilməsi, həm layihələndirilən çoxfunksiyalı obyektə, həm də onun xaricində yerləşdirilə bilən dispetçer otağından həyata keçirilməlidir. Sistemin modul prinsipilə qurulması tövsiyə edilir və bütün sistemin işini yenidən dəyişmədən müxtəlif növ siqnalların işlənməsi üçün çevik əlavə imkanı olmalıdır. Həmçinin dispetçer pultuna çıxmaqla yeni zonaların, nəzarət və ya idarəetmənin dispetçer sisteminə daxil edilməsi tövsiyə edilir.

Sistemin yüksək etibarlılığı təmin edilməlidir və o yanğın bölmələri üzrə avadanlığı idarədən kontrollerlə məlumat toplama avadanlığı və dispetçerin mərkəzi idarəetmə pultu arasında məlumat mübadiləsini təmin edən mərkəzləşdirilməmiş yerli şəbəkə bazasında qurulmalıdır.

Eyni standartda malik avadanlıqlarda yerinə yetirilmiş mühəndis sistemlərinə nəzarət və idarə edilməsi məqsədi ilə əlavə kontrollerlərin qoşulması üçün şəbəkədə ehtiyatın olması tövsiyə edilir.

10.13. Yaşayış binalarının istilik və isti su təchizatı hər bir binanın istilik yüklərinə uyğun olaraq qazanxana qurğularının layihələndirilməsi üzrə AzDTN 2.12-1 normativ sənədinin daha həssas funksional planlaşdırma komponenti üzrə tələblərinə görə yerləşdirilən qazanxanalar vasitəsi ilə yerinə yetirilməlidir. AzDTN 2.7-2 uyğun olaraq bir neçə binadan ibarət yaşayış komplekslərinin istilik və isti su təchizatının mərkəzləşdirilmiş məhəllə qazanxanaları vasitəsi ilə yerinə yetirilməlidir.

10.14. 11 və daha çox mərtəbəli çoxfunksiyalı binalarda, məişət qaz təchizatı sistemlərinin o cümlədən, qazla işləyən mətbəx piletəsi nəzərdə tutulmasına yol verilmir.

İctimai təyinatlı yerləşmələrdə qaz avadanlıqlarının quraşdırılmasına yol verilmir.

10.15. Tozun təmizlənməsi və tullantıların xaric edilməsi sistemlərinin nəzərdə tutulması zəruriliyi layihə tapşırığı ilə müəyyən edilir.

11. Enerjiyə qənaət

11.1. Çoxfunksiyalı binalar və komplekslərin memarlıq, funksional-texnoloji, konstruktiv-mühəndislik həlləri layihələndirildikdə enerji resurslarından səmərəli istifadə məqsədi ilə "Tikinti obyektlərinin enerji səmərəliliyinin artırılması və enerji resurslarına qənaət edilməsi üzrə Qaydalar", "Binalar üçün minimum enerji effektivliyi Normaları"nın tələbləri nəzərə alınmalı və yerləşmələrin daxili mikroiqliminin təmin edilməsi "Enerji resurslarından səmərəli istifadə və enerji effektivliyi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu, AzDTN 2.12-4 və DQT 2.04-101-ə uyğun olaraq yerinə yetirilməlidir.

11.2. Çoxfunksiyalı binalar və komplekslərin enerji səmərəliliyi tələbləri layihə tapşırığı ilə müəyyən edilməli və hesablanaraq layihə sənədlərində göstərilməlidir.

11.3. Çoxfunksiyalı binalar və komplekslərin enerji effektivliyi sinifləri AzDTN 2.12.4-ə uyğun olaraq müəyyən edilir.

11.4. Enerjiyə qənaət sinifləri D, E olan çoxfunksiyalı binaların və komplekslərin layihələndirilməsinə yol verilmir. Yeni tikilən və rekonstruksiya edilən binaların layihə sənədlərinin hazırlanması mərhələsində A, B, C sinifləri müəyyən edilir. Sonradan, istismar zamanı, enerji tədqiqatı aparıldığında binanın enerjinin səmərəlilik sinfi dəqiqləşdirilməlidir. Enerjinin səmərəlilik sinfi C-dən az olarsa, onu artırmaq üçün tədbirlər hazırlanmalıdır.

11.5. Çoxfunksiyalı bina və komplekslərin enerjiyə qənaət A və B siniflərinin təyin edilməsi, aşağıdakı məcburi enerjiyə qənaət tədbirlərinin layihəyə daxil edilməsi şərti ilə aparılır:

- isti su təchizatı sistemlərinin dövriyyəsi üçün enerji xərclərini azaldan və avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemləri və isti və soyuq suyun istehlakının enerji resurslarının uəotu ilə təchiz edilmiş ayrıca isitmə məntəqələrinin qurulması;
- hərəkət və işıq ötürücülərilə təchiz edilmiş binanın ümumi istifadə yerləşgələrində enerjiyə qənaət edən işıqlandırma sistemlərinin tətbiq edilməsi;
- lift, nasos və havalandırma avadanlıqlarının mühərriklərinin reaktiv gücünün kompensasiyası qurğularının tətbiqi.

11.6. Atriumlar, qış bağları və şüşəbənd eyvanların istilik texnikası hesablamaları AzDTN 2.12-4 və DQT 2.04-101-də verilmiş istilik və hava balansı düsturu ilə müəyyən edilir.

Çoxfunksiyalı binalar və komplekslərin tərkibinə daxil olan əsas yerləşgə qruplarının siyahısı

Yerləşgələrin adı	Funksional yanğın təhlükəsinin sinfi
1. Daimi və müvəqqəti yaşayış üçün yerləşgələr	F 1,3
1.1. Mənzillər	F 1,3
1.2. Mənzil tipli apartamentlər	F 1,3
1.3. Penthauslar	F 1,3
1.4. Mehmanxana nömrələri	F 1,3
1.5. Mehmanxana apartamentləri	F 1,3
2. Əhəlinin xidməti və əmək yerlərinin təşkili üçün ictimai yerləşgələr. Yerləşgələrin siyahısı TNvəQ 2.08.02-ə uyğun	DTN 2.02-01-ə uyğun
Qeyd. Bu əlavə həm verilən müxtəlif tipli müəssisə və yerləşgələrə, həm də funksional-tipoloji qruplar çərçivəsində yeni yaradılan binalara aiddir.	

Mündəricat

1	Tətbiq sahəsi.....	1
2	Normativ istinadlar.....	1
3	Əsas anlayışlar.....	4
4	Ümumi müddəalar.....	4
5	Çoxfunksiyalı bina və komplekslərin yerləşdirilməsi üçün ayrılan sahələrə dair tələblər	5
6	Çoxfunksiyalı binalar və komplekslərin həcm-planlaşdırma və konstruktiv həllərinə aid tələblər	6
6.1	<i>Binalar</i>	6
6.2	<i>Yaşayış sahələri</i>	8
6.3	<i>İctimai təyinatlı otaq və sahələr</i>	9
7	Yanğın təhlükəsizliyi.....	10
8	Sanitariya-epidemioloji tələblər.....	14
9	Uzunömürlülük və təmirəyararlılıq.....	14
10	Mühəndis avadanlıqları.....	15
11	Enerjiyə qənaət.....	16
	Əlavə 1.....	18